

una eius parte excommunicatio contrahi potest? Excommunicatio enim exigit actionem completam.

Nutat pariter alia ab Alterio adducta ratio inde petita, quod honor interdicto cadaveri redderetur, dum Ecclesia in haeticorum dedecus et ignominiam eis officia persolvenda interdixerit. Quod quidem verum est; attamen quaestio non est, an Ecclesia iusta funebria haeticis persolvj interdixerit, de hoc enim non quaerimus; sed an illa sub excommunicatione prohibuerit; hoc enim probandum erat ab Alterio, et probatum nullo modo fuit; cum autem lex loquatur de sepultura, sepulturae nomine locus proprie intelligatur quo cadavera reconduntur, lex autem odiosa sit et stricto sensu interpretanda, ex quo sub excommunicatione haeticos in loco sacro sepelire interdictum fuerit, non sequitur interdictum etiam sub excommunicatione fuisse eis funebria utcumque persolvere; hoc enim in casu lex extenderetur. Concedimus utique, denegando haeticorum cadaveribus sacram liturgiam eis Ecclesiam voluisse ignominiam et dedecus inferre; at primum haec est ratio legis; ratio autem legis non est lex; deinde est una e rationibus legis; praecipua enim, ni fallimur, est ne locus sacer polluat, et ut fideles sacro horrore percillantur dum cadaveribus eorum qui extra Ecclesiasticam communionem decedunt, quaelibet sacra caeremonia negatur; hae

autem rationes optime consistunt cum unica privatione sepulturae ecclesiasticae. Sed in utroque casu sit rationis paritas. Nonne canon est, non esse licitum legem odiosam de casu in casum extendere neque ab rationis paritatem? «Ratio » legis, inquit Schmalzgrueber *Ius » Can. Univ. lib. 1. Tit. II, n. 48.* » non est lex. Ergo etiamsi in alio » casu eadem militaret ratio, adhuc » non sequeretur esse de illo legem; quia optime potest legislator de uno disponere, et non de » alio, vel quia non vult, vel quia » non expedit omnia simul prohibere ».

De cetero et in veteri iure adeo aperta lex erat quod sepulturae nomen de loco intelligendum esset, ut non intelligamus quomodo ad alia extendi potuerit. Alexander IV enim dixerat: *quicumque haeticos... praesumpserint ecclesiasticae tradere sepulturae*: beneficium absolutionis praesumentes impetrare non posse praescribit, nisi *propriis manibus publice extumulent et proiciant eiusmodi corpora damnatorum*; insuper *locus ille perpetuo careat sepultura*; haec quomodo ad funebres caeremonias applicari possint prorsus non videmus.

Clementis V verba non minus clara sunt: *Eos, inquit... qui... in caemeteriis... excommunicatos... scienter sepelire praesumant*. Atque de precibus, de sacra liturgia, aliisque funereis honoribus ne verbum quidem facit. De unica igitur

sepulturae proprie dicta et in veteri iure sermo erat; consequenter etiam in novo iure lex de eadem sepulturae proprie dicta est intelligenda.

Porro Sepultura pro loco accepta definitur: *Locus auctoritate Episcopi benedictus, in quo cadavera catholicorum pie decedentium sepeliuntur*.

Ex praemissa vero definitione illico exurgit quaestio; an benedictio Episcopi necessario requiratur ut sepultura veluti ecclesiastica haberi possit, et lata excommunicatio incuratur, vel ad hanc incurendam satis sit ut interdictorum cadavera sepeliantur in loco quo fideles sepeliri solent, quamvis ab Episcopo non fuerit benedictus?

Antequam respondeamus, proposita quaestio ab nonnullis aliis quaestionibus, claritatis causa, est discernenda.

Et I si sepultura intus in Ecclesia vel Paroeciali vel alia sit, nullum dubium esse potest, quin ibi sepeliri nullo pacto possint interdictorum cadavera, fuerit, nec ne, sepultura benedicta; constituit enim in casu partem Ecclesiae, quae necessario benedicenda saltem est antequam in ea divina celebrentur mysteria; Accedit quod cum in Ecclesia missae celebrentur, quamvis sepultura benedicta non sit, per Missarum celebrationem in Ecclesia sacra efficitur « Nisi missae in caemeterio celebrarentur, inquit Baruffaldi *Comment. ad Rit. Rom.*

» *Tit. 34. n. 153.* quia in hoc casu, » quamvis coemeterium benedictum non sit, attamen pro loco » sacro habetur, quia ex Missarum » celebratione sacer efficitur, ac » religiosus; adeo ut nefas sit, quod » in eo corpus excommunicati sepeliatur. »

2. Si ad sepelienda cadavera fidelium destinatum sit coemeterium, atque in eo pars aliqua existat non benedicta, utpote destinata ad eos sepeliendos, quos sepultura ecclesiastica privat Ecclesia, si cadaver interdictum in ea parte sepeliatur, nec locus sacer polluitur, nec ullum peccatum committitur, nec excommunicatio ulla incuratur, quia nulla lex ecclesiastica violatur.

3. Ut Coemeterium veluti locus sacer spectari possit debet ad hoc ab Episcopo destinari; nulla enim benedictionis vel sanctitatis nota inesse loco potest, qui ab eo qui nullam habet benedicendi vel consecrandi potestatem ad aliquid destinatus sit « Prima conditio, inquit Passerini *De hominum statibus » et Officiis Tom. II, quaest. 187,* » *art. 4, n. 55.*, scilicet deputatio, est omnino necessaria, nec ex » eo locus erit sacer, quod ibidem » fidelium cadavera sint sepulta, si » ad id ab Episcopo locus non est » deputatus. »

Schmalzgrueber *Ius Can. Univ. lib. 3. tit. XXVIII, n. 1.* « Ut » locus aliquis ob sepulturam corporis humani ibidem factam, iure et privilegiis loci sacri ac re-

» ligiosi gaudeat, non sufficit quod
» privata, sed requiritur ut publi-
» ca Episcopi auctoritate ad fide-
» lium sepulturam sit deputatus. »

Thesaurus *De poenis ecclesiasticis*, V. *Sepulchri violatio*, cap. 1.
« Hodie de iure canonico locus non
» efficitur sacer, nisi auctoritate E-
» piscopi fuerit deputatus ad se-
» pulturam fidelium. Unde cum a-
» lias non sit locus sacer, est adhuc
» in commercio hominum et potest
» vendi... Si autem fuerit locus
» auctoritate Episcopi deputatus,
» tunc est locus sacer, et non est
» in commercio hominum, neque
» acquiri, neque possideri ab aliquo
» laico potest. »

Ex quibus, ut alios auctores prae-
termittamus, demonstratum appa-
ret, ad habendum coemeterium uti
sacrum, necessariam omnino esse
Episcopi sive Ordinarii destinatio-
nem. Qua de causa si locus ad se-
pelienda fidelium cadavera ab po-
testate civili deputatus sit, nulla-
que fuerit benedictione munitus,
locus ille nullo iure uti sepultura
ecclesiastica spectari posset.

An autem sola destinatio Epis-
copi satis sit ad constituendam ec-
clesiasticam sepulturam numeris om-
nibus absolutam, et consequenter
ad hanc excommunicationem incur-
rendam, vel requiratur necessario
etiam benedictio, inferius expendem-
us.

Interea illud affirmamus, in loco
non sacro interdictum esse fide-
lium cadavera sepelire. « Nemo

» Christianus, inquit Rituale Roma-
» num, *De exequiis tit. 34.* in com-
» munionem fidelium defunctus extra
» Ecclesiam, aut coemeterium rite
» benedictum sepeliri debet. Sed si
» necessitas cogat, ex aliquo even-
» tu, aliquando ad tempus aliter fie-
» ri, curetur, ut quatenus fieri pot-
» erit, corpus in locum sacrum
» quamprimum transferatur; et in-
» terim semper Crux capiti illius
» apponi debet ad significandum
» illum in Christo quievisse. »

Attamen si in eodem coeme-
terio omnes indiscriminatim sepe-
liantur, et foveae quo fidelium ca-
davera reconduntur toties quoties
benedicantur, nulla legi ecclesiasti-
cae fit iniuria, neque ulla incurritur
excommunicatio, quantumvis
excommunicati et haeretici illi sint
qui in eo sepeliuntur; hinc enim
locus generaliter non est designa-
tus ab Episcopo, sed tantum parti-
culariter; illinc cum interdictorum
foveae vel loca non benedicantur;
in loco non sacro neque ab Eccle-
siastica auctoritate destinato, sepe-
liri censendi sunt.

Contingere tamen casus potest
quod in eadem fovea benedicta
haereticus notorius sepeliatur; idque
mandantes aut cogentes sciant; num
ne exinde excommunicationem in-
currunt?

Negative respondendum esse cen-
semus. Duplicis enim generis be-
nedictiones distinguuntur. Aliae di-
cuntur *consecratives* aut *constitu-
tives* quae Episcopis reservatae sunt,

quasque simplices Presbyteri imper-
tiri non possunt, nisi de Episcopi
auctoritate; aliae vero *invocatives*,
quas Sacerdotes quilibet impertiri
possunt: primae quemdam sacrum
characterem obiecto tribuunt, illud-
que inter res sacras collocant; non
ita vero benedictiones *invocatives*,
quibus protectionem divinam aut
specialem aliquem divinum favorem
in obiectum, quo fideles uti volunt,
Sacerdotes adprecantur, ut eo sine
ullo animae vel corporis periculo
utantur; ita sunt ex. gr. benedi-
ctiones coronarum, candelarum etc.

Porro Coemeterii benedictio E-
piscopis reservatur, (1) eaque pe-
ragi ab simplici Presbytero potest
de mandato tantum Episcopi; qua
de causa benedictio eiusmodi est
consecrativa, et locum sacrum effi-
cit; e contra fovearum benedictio
a quolibet Sacerdote fieri potest,
sine ullo Episcopi mandato; hinc
invocativa censetur et est; (2) quod
etiam patet ex diversitate precum

quae in eiusmodi benedictionibus
adhibentur, seu ipsarum benedictio-
num differentia. (3) Cum itaque,
ut propositam quaestionem absolva-
mus, fovearum benedictio *consecra-
tiva* non sit, neque locum sacrum
efficiat, per iniectionem in ea in-
terdicti cadaveris, non polluitur,
neque hinc ulla excommunicatio in-
curritur.

Verum in coemeterio quolibet
etiam non benedicto ab Episcopo
catholicarum familiarum monumen-
ta et sepulchra existunt, in quibus
illius familiae defuncti recondun-
tur: quid ergo si in illis aliquis si-
ve domesticus, sive haereticus ex-
traneus sepeliretur?

Ex dictis profecto responsio pa-
tet: Si enim sepulchrum illud ab
Episcopo benedictionem accepit,
cum sacrum evaserit, excommuni-
catio ab illis incurritur, qui in eo
haeretici vel interdicti cuiusvis ca-
daver recondunt; si vero a simpli-
ci Sacerdote benedictum fuerit, cum

(1) Porro quod Coemeteria ab Episcopo benedictionem recipent, habemus ex saeculo VI testimonium apud S. Gregorium Thuronensem Episcopum, *De Gloria Confessorum Cap. 106* qui cum rogasset Abbatissam Monasterii Pictaviensis ut terrae committeret Radegundam Reginam, illa respondit: *Quid faciemus, si Episcopus urbis non advenerit? Quia locus ille, in quo sepeliri debet, non est sacerdotali benedictione sacratus? Tunc cives et reliqui viri honorati, qui ad exequias beatæ reginae convenerant imperant parvitati meae, dicentes: Praesume de charitate fratris tui, et benedic altare illud. Confidimus enim de eius benevolentia, quod molestum non ferat si feceris, sed magis gratiam referat. Praesume, precamur, ut caro sancta sepulturae reddatur. Et sic ab illis iniunctus, altare in cellula ipsa sacravi. *Migne Patrol. Lat. Tom. 71, col. 906.* Ex hoc porro testimonio intelligimus, coemeteria et sacrari debuisse, et in eis altare fuisse, quo pro defunctis sacrum litaretur.*

(2) Cf. Suarez *De religione Tract. III. lib. IV. cap. XIV. n. 1.* Quarti *Tractatus de Sacris benedictionibus, nn. 3, 4, aliosque.*

(3) Cf. eruditissimas Ephemerides Gallicas *Nouvelle Revue Théologique Tom. XI. pag. 388, et alibi.*

res sacra non evaserit, excommunicatio non incurritur.

Hiscæ autem præmissis ad propositam quaestionem enucleandam accedimus.

In diversas porro partes tum antiqui tum recentiores abeunt. Antiquos inter Suarez, Bonacina, aliique quos recensemus, contendebant, unicam Episcopi destinationem satis fuisse ad habendum coemeterium uti sacrum, consequenter si qui in loco ab Episcopo destinato sepeliissent interdictas alicuius exuvias, rebantur ab eis excommunicationem fuisse incursum: « Ex qua (Glossa), inquit Suarez *De Censuris Disp. XII, Sect. IV, n. 6.* ulterius colligi potest, lo- cum deputatum auctoritate Episcopi, vel ut in eo divina officia peragantur, vel ad hoc tantum ut in eo sepeliantur corpora fidelium, etiamsi alia benedictione consecratus non sit, censeri sacrum quoad præsentem effectum, ut in eo non possit excommunicatus sepeliri... Quia iura absolute prohibent excommunicatione ecclesiasticam sepulturam. Non est autem de ratione ecclesiasticæ sepulturae, ut locus, in quo fit, speciali benedictione sit consecratus, sed sufficit, ut Ecclesiæ, seu pastorum eius auctoritate ad illud munus destinatus sit.

» Unde ulterius existimo idem fore dicendum, si recepta consuetudine locus aliquis ad hoc

» munus sepeliendi fideles destinatus sit, etiamsi de speciali Episcopi auctoritate, seu approbatione non constat: tum quia consuetudo vim habet legis; tum etiam quia ibi intervenit saltem tacita approbatio Praelatorum Ecclesiæ; tum denique quia ipso usu talis functionis, quæ merito sacra habetur, et propter reliquias fidelium quæ ibi repositæ sunt, et propter funerale officium quod ibi perficitur, locus ille aliquo modo sacratur. »

Ita ut pro præstantissimo Suarezio, ideo locus destinatus, quamvis non benedictus, ab Episcopo sacer censeri debet et est, quia locus ille existimandus est sepultura ecclesiastica, ad cuius essentiam specialis benedictio non requiritur.

Quin imo, iuxta præstantissimum auctorem, si locus ille neque ab Episcopo destinatus fuerit, sed ob consuetudinem receptam in eo fidelium cadavera sepeliantur, sepultura ecclesiastica censendus est, tum quia consuetudo vim habet legis, tum quia intervenit tacita pastorum consensio, tum quia sacra liturgia quæ in sepeliendis cadaveribus peragitur, locum sacrum efficere censenda est.

Eandem autem sententiam sequitur Bonacina *De Censuris aliisque poenitentiarum dispensationibus Disp. II, quaest. II, punct. III, § 3. n. 3.* « Quid intelligatur per sepulturam ecclesiasticam? Respondeo intelligi sepulturam in loco sacro, id

» est in Ecclesia, vel coemeterio, vel in alio quocumque loco ad sepulturam, vel alia divina officia peragenda destinato auctoritate Episcopi, vel ex consuetudine. »

Quin imo Alterius *De Censuris Tom. II, Disp. VI, Cap. 1. Col. 2. pag. 400* scribit: « Ad constitutam ecclesiasticam sepulturam, non est necesse, ut locus sepulturae speciali benedictione sit consecratus, sed sufficit ut Episcopi auctoritate ad hoc munus sepulturae sit destinatus. Imo idem dicendum videtur, si locus aliquis ex consuetudine longi temporis communiter receptus sit pro sepeliendis fidelibus, quamvis de expressa Episcopi auctoritate seu approbatione non constet, quia consuetudo vim habet legis, et in hoc casu intervenit quoque tacita Episcopi approbatio, et tandem propter cadavera fidelium quæ ibi recondita sunt, et celebrationem officii divini quæ ibi perficitur, talis locus aliquo modo sacer vocari potest. »

Verum alii insignes Sacrorum Canonum Tractatores ad hoc ut coemeterium sacrum haberi debeat, consequenterque uti ecclesiastica sepultura, benedictionem Episcopi omnino requirunt.

Sepultura, inquit Ferraris *in hanc Vocem n. 2* est locus auctoritate Episcopi benedictus, in quo cadavera catholicorum pie deceden-

dentium sepeliuntur; benedictio igitur ingreditur definitionem sepulturae Ecclesiasticæ.

Sepultura, inquit Reiffenstuel, qui identicam definitionem tradit *Ius Can. lib. III tit. 28, n. 2.*, dicitur locus benedictus, quia quamvis olim ipsa corporis humatione, seu per ipsum corpus humatum seu sepultum locus redderetur religiosus et benedictus... hodie tamen specialiter auctoritate Episcopi benedici debet, ad hoc, ut dici possit sepultura, uti habet Glossa communiter recepta in *Can. In ecclesiastico 14. cau. 13, q. 2. V Si terram, arg. cap. 4 de Religios. Dom.*

Baruffaldi *Comment. in Rituale Rom. Tit. XXIV n. 153* « Coemeterium debere esse locum sacrum, non ab officio suo ita factum, sed a benedictione rite et recte illi data; nisi missæ in coemeterio celebrarentur, quia in hoc casu, quamvis coemeterium benedictum non sit, attamen pro loco sacro habetur, quia ex Missarum celebratione sacer efficitur ac religiosus, adeo ut nefas sit quod in eo corpus excommunicati sepeliatur. »

Tanta vero necessitatis Baruffaldus benedictionem sepulturae asserit, ut affirmet eam benedicendam esse etiamsi in Ecclesia iam benedicta construat. « Quamvis Ecclesia in qua aedificatum sit sepulchrum, benedicta iam fuerit, vel consecrata, nihilominus ratione

» novae materiae adhibitae in aedificatione sepulchri, hoc benedici debet, quia locus mutat materiam » et usum. » *Tit. 36, n. 168.* His vero accedunt alii neque pauci, neque infimae notae auctores.

Ut vero inter antiquos, ita contigit inter Commentatores Pianae Constitutionis, quorum alii affirmant necessariam esse sepulturae ecclesiasticae benedictionem ad hoc ut excommunicatio incurratur, alii vero contendunt satis ad eam incurrandam esse, si locus sepulturae destinatus ab Episcopo fuerit.

Hanc sententiam defendunt etiam Commentator Reatinus *Comment. in hunc. loc.* Nota 3. « Locum autem sacrum haec accipere debemus, huic rei, vel divinis officiis » obeundis, seu benedictione seu » destinatione Episcopi, seu etiam » tantum usu et consuetudine addictum, ut caemeteria, claustra » etc. »

Tum Commentator Patavinus *in hunc loc. n. 354. pag. 260.* Sacer locus, quod ad praesentem quaestionem spectat, est quilibet locus deputatus Episcopi auctoritate ad fidelium cadavera sepelienda, licet nondum consecratus aut benedictus

fuerit... item quilibet locus, in quo ex communi usu et consuetudine fidelium corpora sepeliri consueverint; etiamsi... de speciali Episcopi auctoritate seu approbatione non constet, quia... ibi intervenit saltem tacita approbatio Praelatorum Ecclesiae.

Tum Gabriel de Varceno *Theol. Mor. Tom. 2. pag. 498*; qui prorsus eadem ex Suarezio scribit.

At sunt qui et primam sententiam tuentur, atque de necessitate sepulturae Ecclesiasticae benedictionem Episcopalem exigunt: Sepultura ecclesiastica, inquit Ninzatti *Theol. mor. Tom. II. n. 1713 pag. 356*, est ea quae fit in loco sacro, seu ad tumulationem fidelium benedicto.

G. Conrado Pontificii Collegii Urbani Rector eandem sententiam tradiderat *Memoriale de censuris pag. 91* scribens « Ex verbo *tradi* colligitur inferre tantummodo loco benedicto sufficere ad censuram » (1).

Hos vero praecesserant tum Formisano, tum Ciolli, tum praesertim praestantissimi scriptores *de la Nouvelle Revue Theologique* qui T. X. pag. 390 diserte propugnant necessitatem episcopalis benedictionis ad

(1) Formisano Episcopus Nolanus in suo « Commentario sulla Costituzione Apostolicae Sedis » pag. 92. « Per Sepoltura poi ecclesiastica, inquit, s' intende il luogo, comunque esso chiamasi destinato all' interro dei fedeli cattolici mediante la benedizione del Vescovo. »

Ciolli autem in suo *Commentario pratico delle Censure pag. 112.* « Si dice sepolero ecclesiastico, in quanto che detto luogo è benedetto con rito ecclesiastico, e per autorità della Chiesa al preciso fine di seppellirvi i cadaveri dei fedeli cattolici. »

hoc ut sepultura uti ecclesiastica habeatur, et incurratur excommunicatio (1).

Cum itaque tum antiqui tum recentiores doctores in sententia discrepent quid dicendum in casu?

Ad quaestionem hanc iuridice discernendam impares nos fere sentimus. Qua de causa pratico iudicio eam definire satagimus.

Ex dictis patet, tum antiquos tum recentiores Doctores incertos esse in definiendo an benedictio Episcopalis necessaria sit ad hoc ut aliqua sepultura dici et haberi possit ecclesiastica et sacra. Inter antiquos P. F. Passerini *Tractatus legalis et moralis de pollutione Ecclesiarum disp. II. n. 3. c. 46* diserte affirmat, se nescire an sepeliens excommunicatum in caemeterio nondum benedicto incurrat excommunicationem: « Si ibi » (in caemeterio nondum benedicto) » tunc sepeliatur excommunicatus, » male fit, sed an sepeliens sit » excommunicatus non est mihi certum: » Attamen certum est, ante nostra tempora caemeteria ad sepeliendos fideles ab Episcopis destinata fuisse, aut non sine eius consensu; certum pariter est, canones antiquos requisivisse benedictionem Episcopi, ita ut eiusmodi benedictio

ingrediatur definitionem sepulturae ecclesiasticae; Rituale Romanum autem omnino benedictionem exigere, ut patet ex testimonio superius recitato. Certum demum est, iis in locis in quibus ecclesiastica potestas adhuc in usu est, caemeteria ab Episcopis benedici. E contra in poenalis stricto sensu lex est accipienda; et in dubiis quod minimum est, sequendum. Cum itaque discordantia Doctorum legis sensum incertum reddat, nos non audemus uti excommunicatos proclamare mandantes aut cogentes tradi sepulturae ecclesiasticae haereticos notorios aut nominatim excommunicatos et interdictos, quam constat ab Episcopo benedictam non fuisse.

Idque eo magis quod Pius Papa IX disertis verbis loquatur de sepulturis ecclesiasticis; consequenter locutus censendus est de sepulturis illis quae iuxta ritus ab Ecclesia catholica receptos constituuntur; at certum est, sepulturam ecclesiasticam non tantum per deputationem aut destinationem Episcopi, sed, et quidem praecipue, per benedictionem eius constitui, nullamque in locis catholicis novam sepulturam sine benedictione relinqui; ergo de sepultura ecclesiastica numeris omni-

(1) Ni l'autorité de Suarez et de ses partisans, ni leurs arguments n'ont obtenu l'unanimité des suffrages. A la vérité l'ancienne coutume d'enterrer dans un même endroit fait presumer l'approbation épiscopale et la bénédiction de lieu. Mais la présomption cède à la vérité; et s'il conste que le cimetière n'a jamais benit, on peut, en se basant sur la doctrine des auteurs qui regardent la benediction comme essentiel pour donner le caractère de lieu saint, nier qu'on encoure l'excommunication en y faisant enterrer un hérétique ou un excommunié nommé.

bus absoluta locutus Pius Papa IX censendus est.

Non inficiamur equidem Suaresii rationes non parum ponderis habere; at neque inficiamur, eas omnium doctorum assensum non extorsisse; in praxi incredibile fere esse ut locus ad sepulturam fidelium destinatus quidem fuerit, sed non benedictus ab Episcopo, vel a Sacerdote de eius facultate; qui enim Episcopum consulunt ut destinet sepulturam, vel locum designatum approbet, multo magis solliciti sunt ut illam benedicat; sunt enim catholici, quibus horror est in loco non benedicto sepeliri; addimus, quod si aliquando constaret, sepulturam illam benedictam non esse, illic benediceretur, et benedicenda foret; ita ut ex hoc ipso etiam appareat benedictionis necessitas ad hoc ut sepultura veluti sacra habeatur. Demum, sit probabilis sententia Suaresii; negare nemo poterit probabilem etiam esse sententiam contrariam: vera autem probabilitas ab excommunicatione eximit.

Neque quis ea urgeat quae superius exposuimus, necessariam scilicet esse Episcopi destinationem, ad hoc ut sepultura aliqua uti ecclesiastica haberi possit. Etenim non inficiamur, illam esse unam ex necessariis conditionibus, at non solum; alia enim conditio necessario est benedictio; imo haec multo magis; quandoquidem per Episcopi benedictionem vere et proprie locus aliquis sacer efficitur, non per

unicam destinationem; hinc sepulturae vel coemetaria ab Episcopo antea destinata postea benedicuntur; dum e contra coemetaria benedicta ab Episcopo, quamvis antea non destinata, sacra efficiuntur; ex quo sequitur in benedictione includi etiam destinationem, non e contra. Sepultura hinc ecclesiastica numeris omnibus absoluta ea est quae ab Episcopo destinata, et benedicta fuit, non quae destinata tantum fuit; si enim per unicam destinationem sacra efficeretur, benedictio praetermitti posset. At huic praetermissioni contradicunt Canones, et Ritualis Romani praescripta, quae exigunt sepulturae benedictionem, et ut benedicatur si detegatur, eam non fuisse benedictam. Hinc canonicae leges numeris omnibus absolutam eam sepulturam non habent, quae benedicta non fuit. At ad incurrendam excommunicationem requiritur ut quis legem violet in universa sua extensione; mandantes autem et cogentes in casu non violarent legem in universa sua extensione, cum sepultura ab Episcopo benedicta non fuerit, qua benedictione principaliter sacra efficitur; non videmus hinc quomodo de excommunicatione damnari possent. Neque quis subsumat, Ecclesiam prohibere haereticos notorios ecclesiastica sepultura; hanc autem talem esse, etsi benedicta non fuerit, sed tantum ab Episcopo destinata; respondemus enim, exploratum non esse an id verum sit; cer-

tum autem esse e contra Ecclesiam semper praecepisse benedictionem sepulturae, atque prohibuisse quominus fidelium cadavera in loco non benedicto sepelirentur; probabilius hinc videtur, per sepulturam ecclesiasticam Ecclesiam intellexisse locum ab Episcopo benedictum.

Idem vero dicendum non esset si interdictum cadaver sepeliri mandaretur in loco seu coemeterio iam quacumque da causa polluto. Pollutio enim non adimit benedictionem aut consecrationem, sed tantummodo sacrum locum maculat: atque hinc videmus Ecclesias pollutas reconciliari quidem, sed iterum non consecrari. « Cum pollutio, inquit Baruffaldi *Comment. ad Rit. Rom. Tit. 73, n. 12* » Ecclesiam non destruat, sed tantum quodammodo maculet tam consecrationem quam benedictionem loci sacri, ideo institutum est, ut non de novo consecratur, seu de novo benedicatur, sed ut » statuto ritu et precibus reconci-

» lietur Ecclesia. Reconciliare enim » importat in gratiam restituere et » in concordiam reducere, quae » gratia et concordia non demor- » tuae, aut destructae erant, sed » mortificatae et deturpatae; unde » fit quod media reconciliatione, » gratia et concordia reviviscant at- » que restituantur. »

Eiusmodi vero sententia certa undequaque est penes Doctores. (1) Ex quo sequitur, coemeterium aut ecclesiasticam sepulturam, etiam post pollutionem nec nomen, nec essentiam suam amittere, ideoque etiam post pollutionem manere et esse ecclesiasticam sepulturam. At inferre in ecclesiasticam sepulturam notorii haeretici corpus interdictum est: ergo mandantes seu cogentes tradi notorium haeticum ecclesiasticae sepulturae iam pollutae excommunicationem piam capitis non effugerent.

Perpendendum post haec, quinam illi sint qui sacra seu ecclesiastica sepultura interdicuntur.

(1) Schmalzgrueber, ut unum vel alium citemus, *Tom. III. Part. V. tit. 40. n. 63* scribit: « Videtur pollutio in Ecclesiam nequaquam cadere, cum res sancta sit, quae a profanis et turpibus coinquinari non potest. Sed hoc intelligendum est, non quod huiusmodi actibus sanctitatem suam amittat Ecclesia, sancta enim esse perseverat, etiam postquam polluta fuit, sed quia morali hominum aestimatione indecens reputatur, ut hostia immaculata et divinum officium offeratur in loco sceleribus contaminato, antequam aliqua eius loci purgatio fiat. Igitur pollui in genere tunc Ecclesia dicitur, quando manente integra illius forma, et consecratione si eam habuit, in ea accidit aliquid, quod a loci sanctitate maxime est alienum, et in fidelium animis horrorem generat, ut in illius detestationem divina celebrari in tali Ecclesia sacri canones prohibuerint, donec sacris ritibus reconciliata fuerit. Ex quo sequitur praecipuum pollutionis effectum esse quod in Ecclesia polluta, donec reconcilietur, non possint celebrari divina. Qui tamen contrarium ageret, temerarie quidem ageret, et mortaliter peccaret, nullam tamen irregularitatem vel censuram incurreret. »